

B. 51.

Q. D. B. V.

DIE XXVI SEPTEMBRIS HORA IX
TRES SELECTAE CLASSIS ALVMNI

VLTIMVM VALE

PAEDAGOGIO REGIO ET QVI IN EO SVNT
SOLENNITER DICENT

QVOS VT BENEVOLE AVDIANT

LITTERARVM PATRONI ET AMICI

NEC RELIQVOS

EXAMINIS PVBLICI ACTVS PRAESENTIA SVA
ORNARE DEDIGNENTVR

EA QVA DECET HVMANITATE ROGAT

POSTQVAM

DE IIS QVI ALIVD IN ACADEMIA

AGVNT

QVAEDAM PRAEFATVS EST
HIERONYMVS FREYER

PAED. REG. INSP.

Κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν. Matth. xxv, 15.

Εἰς τὸ δοκιμάζειν τὰ διαφίλογα. Phil. 1, 10.

Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καλόν. Eph. v, 16.

Hoc agere, non aliud, in omni vita vtile est: academicae autem iuuentuti ita necessarium, vt opportunissima ætatis pars elabi facile ac perire possit, nisi cauere sibi atque attentior ad rem suam esse libenter discat. Vtinam vero satis mature omnes discerent, quæ docentur; aut tenerent fideliter, quæ didicerunt: sic non est dubium, fore, vt et magnam aliquando ex tempore recte exacto perpetuamque voluptatem ipsi capiant, et accepti a monitoribus suis beneficii eo serius obliuiscantur. Mihi sane non nisi hoc animo et fine propositum est, ceceptum tractari (a) nuper, quum aliqui nostrorum e stadio scholastico dimitterentur, argumentum persequi: et istis, quos male tum aut nihil agendo tempus academicum perdere demonstrauit, nunc illos etiam subiungere, qui aliud in academia agunt. Multifariam hoc posse fieri, ipsa satis experientia testatur: ad tres autem breuissime classes nunc referre placet, quæ in hoc genere maxime peccantur; quoniam haud paucos id videmus agere, quod tam ab ingenii viribus, quam scopo et tempore alienum est. Ergo primæ clasfis generatim omnes isti erunt, quos neglecta virium suarum exploratione opus academicum adgredi animaduertimus. Atque in his præcipuum quidem locum occupant, qui per naturæ conditionem (b) ad studia inepti sunt, quamuis nomen studiosorum, ac sæpe etiam cum vanitate et fastu, gerentes. Alii festinant nimium, atque ante tempus et iactum solide fundamentum se subducunt scholis inferioribus. Quidam, ingenium ad cetera non infelix nacti, eiusmodi tractandum sibi studium vel sua sponte vel aliorum suasionibus inducti sumunt, cui omnium minime destinati a natura videntur: ne quid de illis dicam, qui, vt vanam *πολυμαθείας* gloriam consequantur, plus quam suum sibi tribuunt; per omnia disciplinarum genera cæco impetu vagantes, atque alieno se, non suo veroque, modulo ac pede metientes. Neesse autem eo magis est hos omnes aliud agere, quo manifestius inuita Minerua sic operam litteris dare sustinent. Equidem scio, magnam esse ingeniorum diuersitatem, nec ad summa quemque natum. Agnosco etiam, quid mediocris

(a) Mense Martio superiore, programme de iactura temporis academici.

(b) Conf. Ven. Buddei dissert. de cultura ingenii c. 2. §. 8 seqq.

cris animi vigor valeat, si cultura accefferit: et quo sensu verum
 fit, quod sapius audimus, a semidoctis regi mundum. Immo
 nec hoc ignoro, dari munera, quæ plus laboris quam eruditionis
 requirunt: dignamque laude operam reipublicæ commodare,
 qui, his potissimum se præparantes, ne exiguum quidem bonæ
 indolis incultu et socordia torpescere sinunt. Sed qui ingenio
 litterarum studiosis necessario plane destituuntur, hos aliam ad-
 discere artem præstat, quam hæc sacra attingere: nisi quod nata-
 lium splendori aut simili fortis benignioris prærogatiuæ hic tan-
 tum omnino tribuendum videtur, quantum ad res a maioribus
 acceptas feliciter tutandas fideli cultura obtineri vlllo modo pot-
 est. Deinde cui similiores sunt, qui ad sublimioris doctrinæ præ-
 cepta nondum maturi, tamen vmbra se subtrahere properant:
 quam imprudenti architecto, molem operis in acrem tantummo-
 do, non a soli profunditate, excitanti? Et qui possunt, quin aut
 tria videant ex duobus aut interpretem statim quærant, si quæ
 latino potius, quam patrio sermone a doctoribus academicis pro-
 ferantur? Porro non paruulum referre, cui se quisque studio
 potissimum destinat, sapientes omnium temporum viri semper ar-
 bitrati sunt. Sic M. Scauro et P. Rutilio, oratoribus, Cicerone (c) iu-
 dice, non quidem omnino ingenium, sed oratorium ingenium de-
 fuit. Sic tubæ alius, vt (d) Buchnerus scribit; alius lyrae natus est:
 et qui in focco placuit, mox in cothurno ridetur. Vnde explora-
 tione opus est: vt pateat, quid valeant humeri, quid ferre recu-
 sent. Quod (e) Pythagoram atque (f) Aristotelem fecisse con-
 stat: et Apollonium (g) Alabandensem, qui, quum mercede do-
 ceret, tamen non patiebatur eos, quos iudicabat non posse ora-
 tores euadere, operam apud se perdere; dimittebatque et ad
 quam quemque artem putabat esse aptum, ad eam impellere at-
 que hortari solebat. Ad alteram nunc classẽ venio: eorum sci-
 licet, qui a scopo metaque abludentes ad *πάρεργα* aut *παραεργα*,
 neglectis interim necessariis dignioremque vsum habentibus, de-
 labuntur. Vbi iure adsumi posse arbitror, quod omnes conced-
 unt, saltem verbis nemo facile abnuerit: parandæ scientiæ hunc
 esse finem propositum, vt non modo doctiores fiamus, sed me-
 liores quoque et ad conseruandam augendamque humanæ socie-
 tatis felicitatem vere idonei. At hoc feuerius notandi illi sunt,
 qui,

(c) de cl. orat. c. 29. (d) part. 2. epist. 122. (e) A. Gell. I, 1, c. 9. (f) Idem
 I, 20, c. 4. (g) Cic. de orat. I, 1, c. 28.

qui, quum Deo se totos publicæque vtilitati consecrare studia debeant: vel suo tantum honori et commodo velificantes, in litteris versantur; vel, quod multo peius est, contra Deum et diuina omnia quasi armant se, tota (*b*) via sic, ut aiunt, et toto (*i*) cælo impiè pariter ac perniciosè errantes. Quam feracia portentorum talium tempora nostra sint, et quam late malum hoc etiam per academias, sapientiæ ac virtutum officinas, serpere cœperit: non obscurum, opinor, neque absconditum videri potest. Ita vero necesse, pro dolor, est corrumpi iuuentutem, spem patriæ optimam: seu, ut Seruator noster nos propediem (*k*) docebit, ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα; væ simul interminans infelicibus istis, qui hoc modo aliud, quam decebat, siue agentes siue loquentes, perniciosam exempli imitationem reliquis in posterum proderè non erubescunt. Excusatius quidem peccant, sed peccant tamen, quorum animo et oculis principale, cui se dederunt, studium non ita obuersatur, ut ad hoc operam atque industriam omnem vnice referant. Sic philosophiæ sanioris præcepta cognoscere, musicam, geometriam et alia mathematata attingere, linguis etiam exoticis aliquid tribuere temporis, diuinarum litterarum cultori perutile iudicari potest. At græcis hebraicisque ignoratis, et κατηχῆσεων sacramentorum exercitio contentim habito, musicis tantum, physicis, metaphysicis et mathematicis occupationibus vacare; sola gallica, anglica, italica et hispanica crepare; et, ne quid futuro ecclesiæ ministro desit, non modo artis medicæ profesoribus operam dare, sed etiam Ictorum se prælectionibus immiscere: id vero est, quod, si non omne in futuram, ut loquimur, obliuionem disci; tamen a circumspectiōne christiana, nedum theologica prudentia, longe alienum existimo. Eadem ratione de iuris ciuilibus ac medicinæ studio iudicandum arbitror: quoniam vtrumque ita comparatum est ac tot diuerticula habet, ut necessaria cuique ab vtilibus, profutura a superuacuis, ab alienis propria et a remotioribus propinquiora probe discerni oporteat; nisi extra oleas vagari magnamque operam partem cum tempore et sumtu perdere imprudens volueris. Restant plures alii, a scopo nimium quantum aberrantes; atque inter hos illi præcipue, qui in addiscendis linguis industriam omnem collocant, rerum autem ipsarum, propter quas linguis utimur, negligentiore: sed tertia iam classis occurrit, non suum cuique rei

(3

tem-

(*b*) Ter. Eun. a. 2. sc. 2. v. 14. (*i*) Macrob. Saturn. l. 3. c. 12. (*k*) ex euangelio Matth. 18. v. 7.

tempus attribuens et sic a salutari agendorum ordine non sine temporis iactura deflebens. Quis vero est, quin hoc primis omnium accidere intelligat: qui vix academiam ingressi ea circumspiciunt, quæ prouectorum sunt, non incipientium; media commiscentes primis, vltima interiectis, sacris profana, summis ima, quadratis rotunda. Quidam in legendis libris toti sunt, viuam interea doctoris vocem adspernantes: alii confarcinandis manuskriptorum plaustris tantum occupantur; satis prouisum sibi credentes, si hoc onusti thesauro domum redeant. Dantur etiam, qui noctes lucubrando extrahunt, matutinas horas dormiendo: immo qui ne sacris quidem diebus a negotio litterario abstinant. Tandem hic et illos possem reprehendere, quos in ipsa iam academia non tantum consequendi muneris, sed matrimonii quoque ineundi cura sollicitat: manifesto sic agentes aliud ac providentiæ diuinæ, cui soli futura et suo nobis tempore necessaria recte committimus, turpiter diffidentes. Sed me nunc pedem figere hic necessum video. Quamobrem, ne in ἀλλοτριπραγίας suspensionem ipse incurram, nostros tantum amanter æque ac acferio admonitos volo, vt, quando per ætatem et progressus vitæ academicæ periculum suo cuique tempore adeundum est, fidis se committere ducibus ac præscriptam ab his studiorum rationem fideliter sequi ne grauentur. Qui ad sacras litteras incumbunt, habent profecto in hac Fridericiana, de quo gratulentur sibi et quod magni loco beneficii merito æstiment: quum in aprico sit, quantum temporis Venerabile Theologorum collegium et quot curas in discernendis ac regendis auditorum suorum studiis consumat; et publico nuper (1) scripto declaratum, quam diuersam hic pro ingeniorum et facultatum diuersitate viam insistere æquum censeat. Nec reliquis defuturos puto sui ordinis Viros doctos et cordatos, si in consilium adhibeantur: possuntque iisdem commendari salutaria et vere aurea monita Summi quondam et Perillustri Viri, Viti Ludouici a Seckendorf, ante decennium a Venerando Directore nostro, Augusto Hermanno Franckio, tum academix Prorectore Magnifico, cum additamento perutili (m) publicata. Et ita quidem instructos ac munitos iam denuo tres e cœtu nostro ingenii pereximii nec minoris spei iuuenes, selectæ adhuc clasfis discipulos, dimittimus: cras etiam postremis inter nos sermonibus gratum erga omnes, quibus debere se intelligunt, animum publice testaturos.

Pri-

(1) a. 1723, præfatione ad modestam disquisitionem noui systematis philosophici. (m) Halæ in orphanotropheo a. 1716, 8.

Primus est IOANNES CHRISTIANVS ab Urne, Eques Noruegus, de bellica Danorum virtute simul dicturus oratione latina: alter FRIDERICVS DETLEF CAROLVS a Cronhelm, Eques Luneburgicus, de Hannoveranae domus hoc XVIII seculo incrementis, carmine germanico: ac tertius ALEXANDER OTTO a Worbis, Eques Hohensteiniensis, de nomine Fridericorum Brandenburgicae genti faustissimo, itidem latine. Adsit Deus abeuntibus, ac plus quam ter felices eos in suam ipsorum et publicam patriae salutem adolescere clementer iubeat. Ceterum, vt beneuole audire litterarum PATRONI et AMICI vltima eorumdem verba et reliquos examinis nostri actus praesentia sua solenniores reddere ne dedignentur, ea, qua decet, humanitate etiam atque etiam rogo. P. P. Halae Magdeburgicae in Paedagogio Regio VII Cal. Octobris
 CIO IOCC XXVI.

CONSPECTVS EXAMINIS.

DIE XXVI SEPTEMBRIS AB HORA VIII AD XII.

1. Clasis theologica iv.	2. Latina v.
3. Latina, philolophica et theologica selecta.	
4. Oratio de bellica Danorum virtute.	5. Latina iv.
6. Oratio de Hannoveranae domus hoc XVIII seculo incrementis.	
7. Latina III.	
8. Oratio de nomine Fridericorum Brandenburgicae genti faustissimo.	
9. Latina II inferior.	10. Geometrica.

AB HORA II AD VI.

1. Theologica III.	7. Graeca I.
2. Latina II superior.	8. Geographica.
3. Graeca III.	9. Oratoria germanica I.
4. Latina I.	10. Logica.
5. Graeca II.	11. Historica.
6. Oratoria germanica II.	12. Theologica II inferior.

DIE XXVII SEPTEMBRIS AB HORA VIII AD XII.

1. Theologica II superior.	6. Gallica II superior.
2. Gallica III.	7. Poetica lat. II superior.
3. Poetica latina III.	8. Gallica I.
4. Gallica II inferior.	9. Arithmetica.
5. Poetica lat. II inferior.	10. Poetica latina I.
	11. Theologica I.
	12. Hebraea.

AB

AB HORA II AD VI.

1. Præparatio orthographica, geo- 3. Præparationes arithmeticæ et
graphica et historica. geometricæ.
2. Præparationes physicæ. 4. Botanica.

ORATIONES
VALE DICENTIVM RELIQUAE

EX CLASSE SELECTA.

- FRIDERICVS LVDOVICVS ANTONIVS *Völting*, Hassus, de *Britannia Europæ æquilibrium seruante* dicet gallice.
GEORGIVS LVDOVICVS *Stöcken*, Hannoueranus, de *Principibus Brunsvicensibus eruditis*, latine.

EX CLASSE LATINA I.

- ADOLPHVS LEVINVS a *Warenstedt*, Eques Mecklenburgicus, de *laudabili principum cura propagande religionis christianæ inter gentiles*, latine.
IVSTVS FRIDERICVS *Mackensen*, Guelpherbytanus, de *fortitudine Ducum Brunsvicensium*, latine.
CHRISTOPHORVS LVDOVICVS, L. B. a *Sectendorf*, Francus, de *litteris per bella propagatis*, germanice.
CHRISTOPHORVS WILHELMVS a *Bessel*, Eques Silesius, de *incrementis domus Austriacæ*, carmine germanico.

GRATIARVM ACTIONES
REMANENTIVM AD AVDITORES BENEVOLOS

EX CLASSE LATINA I.

- GEORGIVS SIGISMVNDVS a *Seidlitz*, Eques Silesius, de *Augusto non felicissimo* dicet latine.
OTTO MAVRICIVS a *Thielau*, Eques Misnicus, de *Constantini M. meritis in ecclesiam*, latine.
CHRISTIANVS HENRICVS ab *Osterhausen*, Eques Misnicus, de *felicitate imperii romani sub Constantino M.*, germanice.
FRIDERICVS WILHELMVS *Freiesleben*, Liplienfis, *Constantinum M. a nonnullorum obreclationibus defendit* latine.

HALAE MAGDEBVRGICAE,

TYPIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYPOGR.

Af 364^a

(1)

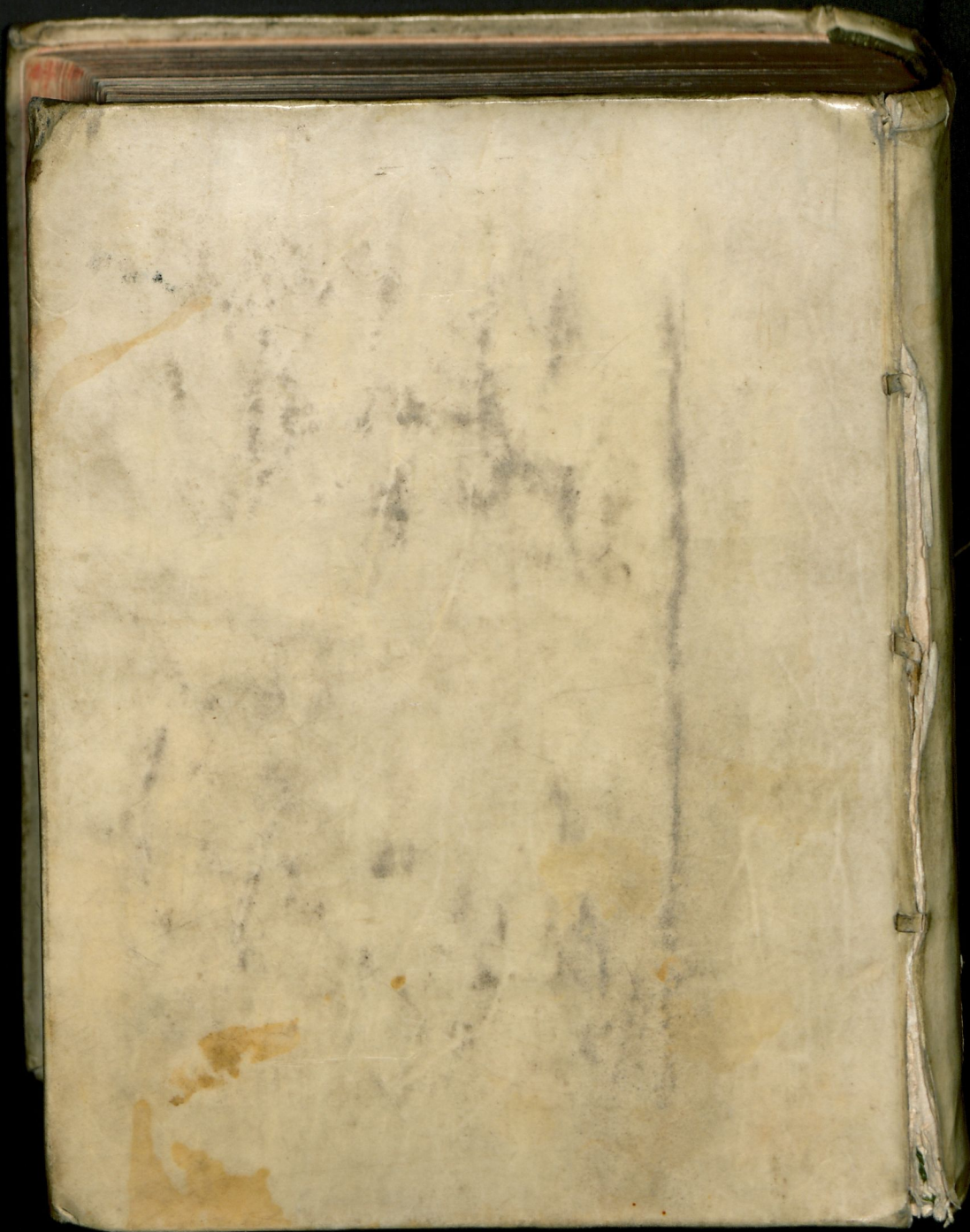
ULB Halle 3
001 602 721

sb.

h. l.

Q. D. B. V.
DIE XXVI SEPTEMBRIS HORA IX
TRES SELECTAE CLASSIS ALVMNI
VLTIMVM VALE
PAEDAGOGIO REGIO ET QVI IN EO SVNT
SOLENNITER DICENT
QVOS VT BENEVOLE AVDIANT
LITTERARVM PATRONI ET AMICI
NEC RELIQVOS
EXAMINIS PVBLICI ACTVS PRAESENTIA SVA
ORNARE DEDIGNENTVR
EA QVA DECET HVMANITATE ROGAT
POSTQVAM
DE IIS QVI ALIVD IN ACADEMIA
AGVNT
QVAEDAM PRAEFATVS EST
HIERONYMVS FREYER
PAED. REG. INSP.

